



Závěry z XXI. odborné konference na téma „Důsledky sociální reformy a změn v právních předpisech na práci sociálních pracovníků“, kterou ve dnech 16. a 17. 5. 2013 uspořádala Společnost sociálních pracovníků ČR

Konference se zúčastnilo 65 sociálních pracovníků, kteří při práci ve workshopech prostřednictvím SWOT analýzy definovali dopady sociální reformy a legislativních změn na tři oblasti sociální práce – sociálně právní ochranu dětí, sociální práci na obcích a veřejné opatrovnictví. Závěry, ke kterým došli nejen sociální pracovníci, ale i účastníci konference z řad odborné veřejnosti, vyjadřují jejich praktické zkušenosti s realizací současných reformních změn v sociální práci.

V příloze přikládám SWOT analýzy ze všech tří workshopů a pro přehlednost i popis slabých stránek a hrozeb, které účastníci vyhodnotili jako nejzávažnější.

1. workshop „Dopady novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí na práci orgánů sociálně-právní ochrany dětí“

Účastníci se shodli, že mezi slabé stránky novely zákona patří především nárůst administrativy spojené s prací sociálních pracovníků OSPOD, zvláště v souvislosti s jejich personálním podhodnocením. Slabou stránku novely vidí sociální pracovníci i v důrazu na terciární prevenci a v malé podpoře sanace rodiny. Mezi nejvýznamnější hrozby novely pak dle účastníků workshopu patří byrokratizace sociální práce a personální podhodnocení OSPOD, neexistence metodiky využívání státního příspěvku na výkon pěstounské péče a nejasnost způsobu kontroly nakládání s příspěvkem ze strany úřadů práce.

2. workshop „Přinesla sociální reforma konec sociální práce na obcích?“

Účastníci viděli slabé stránky především v nepřipravenosti reformy a nárůstu administrativy v souvislosti s reformou. Jako velmi závažné hodnotili ohrožení personálního zajištění sociální práce na obcích a omezení kompetencí sociálních pracovníků na obcích, ztráta nástrojů (finanční pomoc) a snížení adresnosti sociálních dávek. Hrozbu viděli sociální pracovníci především v riziku konce sociální práce na obcích v důsledku úspor. Tuto hrozbu by mohl odstranit účelově vázaný příspěvek na výkon sociální práce na obcích, obdobně jako je tomu u dotace na výkon agendy sociálně-právní ochrany dětí. Hrozbou jsou i nepřesné informace ze strany MPSV o problémech, které provázejí sociální reformu. Další nezanedbatelnou hrozbu viděli účastníci workshopu v riziku vyhoření sociálních pracovníků úřadu práce v důsledku dlouhodobého extrémního napětí a ve frustraci sociálních pracovníků obcí z omezení nástrojů a kompetencí, které vedou k zajištění základních potřeb klienta, to je finančních prostředků na zabezpečení bydlení a potravin.

3. workshop „Veřejné opatrovnictví“

Účastníky workshopu byli sociální pracovníci obcí vykonávající funkci veřejného opatrovníka. Především těchto pracovníků se dotýká občanský zákoník, který by měl nabýt účinnosti 1. 1. 2014. Slabou stránku této právní úpravy vidí především v nedostatečné definici některých nových pojmů, které novela zavádí. Jedná se například o tyto instituty:

Opatrovnická rada – sociální pracovníci vnímají riziko prodlevy v péči o opatrovance danou soudními návrhy opatrovnické rady a následnými jednáními z těchto podnětů v době, kdy je nutné jednat v zájmu klienta bezprostředně.

Zájem klienta – v zákoně není dostatečně rozebráno, co bude považováno za zájem klienta a jak jej objektivně posuzovat, zejména ve věcech, kdy názor klienta a opatrovníka je hraniční.

Termín právní jednání klienta – v zákoně chybí specifikace právního jednání klienta ve všech oblastech života.

Rizikové je i personální, materiální a finanční zajištění výkonu funkce veřejného opatrovníka obcí – v Novém občanském zákoníku není řešeno, avšak obcím je stanovena povinnost přijmout opatrovnictví. Pokud nedojde k dořešení této otázky můžou se, zejména malé obce, dostávat do značných problémů personálních, finančních i materiálních při výkonu převzaté funkce veřejného opatrovníka. Problematická může být i otázka místní příslušnosti opatrovníka – dořešení stavů, kdy opatrovanec je trvale hlášen v jedné obci, avšak fakticky bydlí v obci jiné, mnohdy velmi vzdálené.

Praxe ukáže, zda opatrovnícká rada je spíše příležitostí, nebo hrozbou výkonu funkce veřejného opatrovníka, nicméně je třeba tento institut blíže specifikovat. Hrozbu pro opatrovance vidí sociální pracovníci obcí v neuvádění opatrovníka jakožto povinného údaje v občanském průkazu. Jednou z nejvýznamnějších hrozeb nové právní úpravy je však nevyjasněnost způsobu financování výkonu funkce veřejného opatrovníka na obcích.

Příloha:

SWOT analýzy z práce ve workshopech

Workshop „Dopady novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí na práci orgánů sociálně-právní ochrany dětí“

| SILNÉ STRÁNKY | SLABÉ STRÁNKY |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none">≡ odbornost sociálních pracovníků≡ zrušení kumulace funkcí≡ zvýšení finančního zajištění /pouze/ pěstounů | <ul style="list-style-type: none">≡ nárůst administrativy≡ personální podhodnocení≡ nebyla podpořena sanace rodiny≡ důraz na terciární prevenci≡ změna výkladu případových konferencí≡ § 13a umístění do SVP → nemožnost nařízení předběžného opatření soudu, neprovázanost s předpisy MŠMT≡ vágnost právní úpravy státního příspěvku na PP (chybí specifikace)≡ nábor pěstounů na základě finanční motivace≡ chybí rozdělení příbuzenské a nepříbuzenské PP /finan., péče/≡ nevymahatelnost dohody PP≡ neexistence PP pro větší děti s výchovnými problémy a pro děti se zdravotním postižením |
| PŘÍLEŽITOSTI | HROZBY |
| <ul style="list-style-type: none">≡ nárůst počtu sociálních pracovníků v souvislosti s poskytovaným státním příspěvkem PP /obec, NNO/≡ příležitost pro malé děti≡ spolupráce s NNO | <ul style="list-style-type: none">≡ byrokratizace sociální práce≡ personální podhodnocení≡ neexistence metodiky využívání státního příspěvku PP a kontroly ÚP≡ nepřipravenost prostředí≡ hrozba trestního stíhání sociálního pracovníka při hospodaření se státním příspěvkem PP≡ neživotnost některých ustanovení zákona≡ změna výkladu případových konferencí a dalších §§≡ syndrom vyhoření |

Workshop „Přinesla sociální reforma konec sociální práce na obcích?“

| | |
|--|---|
| <p style="text-align: center;">SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none">≡ Posílení důvěry mezi klientem a pracovníkem≡ Vymezení oboru sociální práce | <p style="text-align: center;">SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none">≡ Nepřipravenost reformy≡ Nárůst administrativy v souvislosti s reformou≡ Ohrožení personálního zajištění sociální práce na obcích≡ Omezení kompetencí sociálních pracovníků na obcích, ztráta nástrojů (finanční pomoc) a snížení adresnosti sociálních dávek≡ Snížení vlivu na zajištění fyzických potřeb klienta≡ Technické problémy při realizaci reformy≡ Legislativní neukotvenost pracovní pozice sociálního kurátora≡ Legislativní neukotvenost pracovní pozice sociálního pracovníka na obci≡ Nejistota klientů i sociálních pracovníků obce zda bude poskytnuta klientovi finanční pomoc a jaká |
| <p style="text-align: center;">PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none">≡ V důsledku současné situace rozpoutání diskusí o odborné úrovni – hledání řešení, aktivizace sociálních pracovníků≡ Účelově vázaný příspěvek na výkon sociální práce na obci | <p style="text-align: center;">HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none">≡ Konec sociální práce na obcích v důsledku úspor≡ Kamufláž ze strany MPSV, že je vše pořádku≡ Vyhoření sociálních pracovníků úřadů práce v důsledku dlouhodobého extrémního vypětí≡ Frustrace sociálních pracovníků obcí z omezení nástrojů a kompetencí, které vedou k zajištění základních potřeb klienta |

Workshop „Veřejné opatrovnictví“

| | |
|---|--|
| <p style="text-align: center;">SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none">≡ Vlastní ukotvení legislativy (že k tomu již došlo)≡ Termín svéprávnost≡ Časové omezení – svéprávnosti i přezkumu≡ Zachování autonomie člověka≡ Negativní vymezení≡ Zkoumání osoby opatrovníka | <p style="text-align: center;">SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none">≡ Opatrovnická rada?≡ Zájem klienta (vymezení zákonného zájmu)≡ Personální, materiální, finanční zajištění obcí≡ Vydefinovat právní jednání klienta≡ Místní příslušnost opatrovníka (trv. X faktické) |
| <p style="text-align: center;">PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none">≡ Opatrovnická rada?≡ Pojištění opatrovníka≡ Průběžné vzdělávání≡ Vymezení rozsahu pracovních povinností opatrovníka pro jejich nadřízené na obcích≡ Příprava na funkci opatrovníka ...FO i VO ... viz. Pěstounská péče...zakotvit povinnost vzdělávání do měsíce od ustanovení≡ Nastavení metodického vedení opatrovníků | <p style="text-align: center;">HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none">≡ Opatrovnická rada?≡ Odpovědnost opatrovníka≡ !!!občanský průkaz!!! |